

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

ADMINISTRACIÓ

REDACCIÓ

CARRÉ NOU DE S. FRANCESCH

núm. 27, pis 2.^{on}

BARCELONA.

PERIÓDICH SATÍRICH, HUMORÍSTICH, IL-LUSTRAT Y LLITERARI.

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ.

FORA DE BARCELONA

cada trimestre

ESPANYA, 8 rals.

CUBA Y PUERTORICO, 16.

ESTRANGER, 18.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ARREU.

LA CARITAT CRISTIANA.

LA CARITAT NACIONAL.

Per mes que s' esgarri la gent de sacristia la gent *racional* està per la segona.

UN CONSPIRADOR.

Sempre me 'n recordaré.

En Pauhet era un sabater, ó millor dit, un sabateret que vivia encofornat en una botigueta amagada en un dels més estrets carrerons que donan a l'Argenteria.

Passant un dia—era a l'any 67 y l dia de Sant Bal-domero per més senyas—per davant de casa seva, vaig veure'l vestit de las festas, segut a la porta del carrer y llegint un diari ab molta atenció. Duya jech de panyo blau y catxutxa. La botiga estava neta y en un recó, al costat de la porta hi havia un vetllador, y sobre 'l vetllador un tamboret potas en l'ayre.

No hi cabia dupte: en Pauhet feya festa perque era 'l sant del avi.

* *

Si algun dupte hagués pogut tenir del seu amor a l'heroe de Lutzana, aquest hauria desaparegut veientlo tot adelarat llegint la *Cronica de Catalunya*, que aquell any duya, com los anteriors y 'ls succesius, l'article carinyós de 'n Rafecas y Bonastre.

Y encare hi mediava un'altra circumstancia.

En la paret més visible de la botiga y al costat de un relloj de pesos y despertador hi havia un quadro, a cada costat del quadro una palmatoria de tres brochs y dintre de cada broch un ciri.

Inútil es dirlos a qui representava 'l quadro.

Representava aquell Espartero cubert lo pit de creus y entorxats, ab patillas, bigoti y pera, ab lo tupé una mica alsat y ab lo lema següent al peu del retrato, escrit ab caràcters inglesos: «*Baldomero Espartero, Duque de la Victoria y de Morella.*»

* *

Fer llum a Espartero en aquell temps fins era perillós: en Pauhet ho sabia prou bé; pero per lo mateix que'u sabia ho feya.

Ell hauria sigut un mártir del seu amor a l'heroe de Lutzana al *hijo del carretero de Granátula*, com deya l'article de 'n Rafecas; pero un perjur jamay.

Caràcters com los de 'n Pauhet se rompen com lo vidre; pero no 's doblegan.

Veritat es qu' en aquell carreró per ahont no hi passava may ningú, y que no hi havia més pudó que la que sortia de las clavegueras, no coneixents'hi guindillas, ni mossos de l'esquadra, podian ferse aquests excessos de civisme sense por ni sobresalt; pero en Pauhet allà y al mitj de la Plassa de Sant Jaume hauria fet lo mateix.

¡Vatua nada mon! Bèn clar ho deya aquella mirada arrogant, y sobre tot aquell bigoti, patillas y pera que's deixaba a tall d'Espartero, y qu' ells tots sols cridavan: «*Viva l'Avi.*»

La seva Tuyas, dona de sa casa, l'hi deya sempre:

—Pauhet, tú ets d'aquells que 'u dús escrit a la cara y com hi ha mon, no se com no t' agafan quan surts al carrer.

* *

En Pauhet era 'l tipo qu' 'ns faltava.

Y dich qu' 'ns faltava, parlant en plural, perque nosaltres eram una colla de tranquils; joves, plens de bon humor, que mentras cusiam una broma ja embastavam l'altra.

N' estavem acabant una, y jo vaig descobrir a n' en Pauhet, en la forma que 'ls hi dit.

—Vosté es lo Sr. Pau Xirinach? vaig preguntarli jo dos dias després, sorprenentlo estirant lo nyinyol.

—Si, senyor, per servirlo, va respondre'm afluxantse 'l tirapeu.

—Tinch de parlarli ab molta reserva, vaig dirli ab veu molt baixa.

Y ell alsantse y acompanyantme al fondo de la botiga m' acostava un tamboret, mentres ell ne prenia un altre.

—Segui y digui, exclamà.

—Vosté a mi no 'n coneix, vaig dirli ab gran misteri; pero prompte sabrá qui soch, quan l'hi espliqui que ahir vaig arribar de Logronyo: que hi vist al gran home: que está conforme ab tots los nostres plans, qu' ell secundará 'l moviment. (En Pauhet anava fent uns ulls com unas taronjas), y vaja, que necessitem un puesto segur per conspirar, y que D. Baldomero mateix ha tingut l'amabilitat de senyalarnos aquesta casa,....

La cara de 'n Pauhet se tenyi del mateix rubor que té un nen quan reb un obsequi que no 's creu mereixe, y alsantse estenentme la mà en la qual hi tenia encare la tira de cuuro plena de pega d'estirar lo nyinyol, exclamà ab gran efusió:

—Disposi: vosté y 'ls seus amichs son a casa seva.

* *

Desde llavors cada nit, a entrada de fosch, hi anavam ab lo barret fins als ulls y l' embós sobre el nas, are l'un, are l'altre, de la manera més misteriosa.

En Pauhet nos feya entrar al seu quarto de un entre-suelo interior, fosch com una gola de llop; pero quan eram uns quans, tancava la porta y baixavam a la botiga.

Ell posava la barra, tapava ab pega totas las escletxas, ab un tros de panyo negre 'l pany de la clau; ab

drapots ataxonats las junturas de la porta: en una paraula, no fiantse encare de aquestas precaucions, baixava 'l flam del quinqué de petróleo y s'unia als conspiradors.

* *

—Avuy tenim carta de 'n Garibaldi, deya 'l més gat de entre nosaltres, trayentse un paperot amatxucat de la butxaca. Y en Pauhet tot era estirar las orellas.

«*Miei signori*, deya 'l nostre amich llegint ab tota la formalitat: *io sono disposto a fare per voi altri i liberalli spagnnoli.*»

—Ja 'u entench, ja 'u entench, deya tot nerviós en Pauhet remoyentse pèl tamboret ab las camas inquietas com las de una aranya.... Això vol dir que podem contar ab en Garibaldi.... ¡Ah!....

—Pauhet, cridava la senyora Tuyas, mira que tens la sopa a taula.

—¡Calla!.... exclamava en Pauhet.

—T' aviso perque se 't refredará.

—Te dich que callis com un botavan! deya en Pauhet. ¡Vatua nada mon! aquestas donas.... Non' hi hauria de haver de donas.... Vaji dihent, vaji dihent.

Lo company llegia: «*lo desembarcaré el quindeci de marzo nel sitio conocido per can Tunis, é mi posaré dinanti dei bravi voluntari della liberta.*»

—¿Qué vol dir?... preguntava 'l sabater.

—Pero Pauhet: mira que demà t' has de llevar demati, deya la senyora Tuyas.

—¿No senten? cridava 'l sabater donant una patada a terra. ¡Mira, sopa tú, ficat al llet y deixam estar! exclamava ab veu terrible.... Qué diu, qué diu, tornava a preguntar, dirigintse a nosaltres, ¿qué desembarcará a ca' n Tunis?... ¡Mientras conti ab los carrabiners!....

—Aixó 'u fá, l'hi deya jo, per estar sota canó de Montjuich.

—¡Ah! ja entench: fá molt bè.... ¡S coneix que la sab molt llarga.

—Bè Pauhet, qué vens ó no vens?... repetia la senyora Tuyas trayent lo cap a la porta.

Y en Pauhet alsantse tot enfutismat, se ficava a dintre y al poch rato se sentia un xap estrepitós. Era que acabava de tirar la casola de la sopa a terra. Al poch rato tornava a reunir-se ab nosaltres, mentres deya:

—A veure are, si callará.

* *

Aquesta es una de las moltas escenas que passavan cada dia.

Quan no una carta de 'n Garibaldi, 'n treyam una de Espartero, ó una de 'n Prim, y aquells dias ja se sabia, en Pauhet, adelarat ab la conspiració, no sopava.

Una nit estavem tramant la manera de donar lo cop. Teniam no se quants batallons compromesos. Van venir dos bromistas vestits de coronels a posarse d'acort ab nosaltres. En Pauhet no hi veyá de cap ull.

En negociacions, plans y preparatius, varem passar la nit: lo relloj de Santa Maria tocavan las cinch, quan tot de un plegat truncan a la porta.

—¡Altot diu en Pauhet.

—Obrin en nom de la reyna, digué una veu aspre desde 'l exterior.

—¿Qué fem? preguntá en Peret.

—Aixis com aixis ja estem perduts, vaig dirli jo. ¿Qué hi voléu fer? Obriu. Sino també tirarán la porta a terra.

* *

La porta s'obri y entrá un comissari seguit de sis celadors ab lo revólver al punt de dalt.

—Tinch ordre, digué al entrar, de portarlos a Montjuich.

En Pauhet, adelantantse tremolós no de por, sino d'excitació, digué:

—Aném.

Y marxárem, prenent a la Plassa del Angel quatre cotxes, que ab tot y ser aquell hora tant intempestiva, ja estavan a punt.

Los cotxes nos dugueren cap a la carretera de Montjuich; pero en lloch de tirar carretera amunt, seguiren pèl dret, deixantnos al peu de las escalas de Vista-alegre.

—Amunt, y a esmorsar tothom! digué 'l que feya de comissari.

En Pauhet no sabia lo que l'hi passava.

—No tinguéu por, vaig dirli jo: pèl camí l'hi convensut, y com que creu que nosaltres triunfarém no vol comprometre's y fins vé a esmorsá ab nosaltres. Després se 'n anirá 'l gobernador y l'hi farà veure que a casa vostra no hi havia novedat, y tothom queda libre.

* *

Tots menjarem alegrement; pero en Pauhet menjá per tots.

¡Ah! Allí varem coneixe qu' era un verdader progressista.

P. K.

ANTONI BERGNES DE LAS CASAS.

Tots vostés l' havian de coneixe: ab son aspecte venerable: vell molt vell; pero fresch y sanitos encare.

Son róstre rodejat de una llarga y fina cabellera, blanca com la neu, era afable a tot serho, pintants'hi en ell la bondat més pura. La bondat y la ciencia omplian lo seu esperit.

* *

Bergnes de las Casas es un dels adalits de la restauració literaria de Catalunya. Possehedor en lo més complert sentit de la paraula de una pila d'idiomas, lo francès, lo inglés, l'alemany, l'italiá, lo grech, 'l llatí, l'hebréu y l'arabe no solament escrigué sobre ells gramáticas y crestomatias molt completas, per ensenyansa de la juventut, sino que traduhí a la nostra llengua las sevas obras més capitals, al objecte de que admirantse sas bellasas s'anés perfeccionant lo gust del nostre públich.

Hi hagué un' época que per donar més desarrollo a la seva idea montá una imprenta, donant a l'estampa un gran número de publicacions de aquesta índole, perfectament traduhidas y editadas ab un bon gust casi desconegut llavors en Barcelona.

Per desgracia, molt pocas vegadas los dons de la ciencia y las disposicions comercials se troban reunidas en una sola persona y Bergnes que possehia 'ls primers, careixia de aquella flexibilitat que 's necessita per fer comprar, vulgas que nó, un producte.

En una paraula: massa preocupat ab lo noble culte de Minerva, olvidava 'l culte de Mercuri.

Per aquest motiu 's vengué l'imprenta, després de perdrehí molt, y si no recordo mal lo seu successor, aprofitant aquells elements, va fers'hi barba d'or a poca costa.

* *

Bergnes no desistí per aixó, y continuá donant a l'estampa un llibre darrera l'altre.

Es tant lo que publicá que ompliria una biblioteca, y are no tinch temps, com compendrán, de formar lo catàlech.

Jo vull parlarlos de Bergnes com catedràtic. Pochs serán que hajan saludat la ampliació de la carrera de dret, sense que hajan tingut lo gust de contarlo com a professor de la llengua y literatura gregas.

Segut dalt del entarimat, ab las ulleras d'or, vestint la noble toga, abstret de tot lo que 'l rodejava, feya la seva explicació clara y pausada.

Los estudiants son uns gats, y jo 'm recordo que a principis de curs, aixis com lo primer dia va haberhi respecte y silenci, lo segon ja va notar-se algun desman, lo tercer algun estudiant feya l'aucell, xiulant dissimuladament; y l'endemà ja fins se sentian perdus y garsas, com si l'aula hagués sigut un bosch.

En Bergnes imperturbable seguí la explicació y al final, digué ab aquella veu robusta que tenia y ab la manera de parlar ab que modulava todas las silabas.

«*Señores....* El primer dia de curso hubo notable silencio: al dia siguiente este se perturbó, y la perturbacion ha ido en aumento de dia en dia. ¿Donde iremos a parar siguiendo por este camino?... Unicamente yo lo sé. Si esto continua así, me verá obligado a hacer lo que llaman los árabes una *razzia*.... es, decir matanza general.»

A pesar de qu' ell no era capás de fer lo que deya, hi hagué desde llavors a l'aula, en lo restant del curs, atenció y silenci.

* *

En Bergnes tenia ideas profundament liberals. En la época revolucionaria fou elegit rector de l'Universitat y senador.

En filosofia era estoich, y en los actes de la vida practicava, com los filosops grechs.

Després de una penosa malaltia, se l'hi mori una filla. Durant l'enfermetat se desvisqué per salvarla. Desgraciadament tot los esforços foren inútils. Pero encare no hagué exalat lo darrer sospir, olvidant las sevas penas, y sobreposantse al dolor, exclamá somrient:

—¡Ditxosa ella! Ja es més felis que nosaltres!

* *

En Bergnes ha mort estimat y venerat de tothom. Era un sabi y un home de bè en tota l'extensió de la paraula.

P. DEL O.

LO PROMETATJE.

Gran bullici hi ha pè 'l poble; se vá y vé per tot arreu; buscant dona per l'hereu diu que aviat arriba un noble.

¿Qui será la afortunada que tindrà tan bell espós?

La pubilla del Mas Clos diuhen qu' es la designada.

Ja es aquí la comitiva,

ja se 'n vá cap al casal;

lo pagés baixa de dalt

a rebre 'l noble que arriba

—¿Puch sapiguer, bon marqués,

la causa d'eixa visita?

—Diu que aquell que necessita

busca, ¿no es vritat? —Cert es.

—Tinch entés que vos guardéu un tresor...—Si, la pubilla.
—Pues jo 'us demano eixa filla pera unirla ab mon heréu.
—¡Tant honor...! ¿Que us sembla, mare?
—A mí 'm sembla molt bon pás.
—¿Y á vos, oncle?—Es un enllás dels millors que 's veuhen are.
—¿Y á vos, dona?—A mi 'm agrada.
—¿Y á vos, tia?—A mi també.
—¿Y á vos, germá?—Está molt bè.
—Donchs desd' are está casada.
Tot es brugit, tot es joya; la casa es plena de gent, tot hom riu y está content y ningú pensa en la noya, mentres ella al quarto seu diu entre plors y singlots:
—Demanan lo paré á tots y no 'm demanan lo mèu.

C. GUMÀ.

UN COP D' ULL ALS TEATROS.

La casa gran continua tancada. Un empresari s' hi ha trencat lo coll, y aquella escena, personas que la coneixen de prop, diuen qu' está pitjor que 'ls empedrats de Barcelona, y lo qu' es per are, ningú s' hi arrisca.

Los abonats ploran per un costat; los artistas ja son fora, y 'ls propietaris no fan més que treure's lo mocador per aixugar las llàgrimas dels abonats, de las moltes families que s' han quedat sense feyna y de l' art musical que també plora.

Jo 'ls hi diria:—Senyors, no treguin tant lo mocador, y obrin més sovint lo porta-monedas. Vostés volen companyias á la moderna y subvencions á l' antiga. Avuy los artistas cobren lo doble, tots los gastos s' han doblat, l' abono, l' prèu de las localitats, tot s' ha pujat: tot, menos la subvenció que vostés donan al empresari.

Y aixó que la propietat val avuy lo doble de lo que valia.

Pero ben mirat, ja estarán satisfets ab lo que passa. Una vegada més s' ha confirmat alló de que «Tot lo barato es car.»

Al Principal, entre moltes obras del repertori antich, s' ha representat «La Mariposa», obra nova de Cano.

Comparant la *Mariposa* ab una pessa de cotó estampat, hi trobaran una trama desigual, teixit inferior; pero un aprest magnífich. Aixó vol dir que la *Mariposa* no s' distingeix ni per l' assumpto, ni per l' argument, sino pels versos.

Respecte á la companyia, l' altre dia vaig veure un bombo en la *Correspondencia d' Espanya*, una mica massa desentonat. Jo crech qu' en Zamora, la Dardalla y demés companys mártirs fan tot lo que poden; pero crech també que ab lo que poden no n' hi ha prou.

Al Circo s' ha estrenat una companyia de Zarzuela.

Obras representadas: *Conquista de Madrid*.—*Adriana Angot*.—*Barberillo de Lavapiés* y *Jugar con fuego*.

La companyia desigual: hi falta un forner que pastís tots los elements y 'n fassa un pá de recibo. La triple Avila xiulada. En cambi la Cifuentes y la Dupuy, aplaudidas ab molta justicia.

Respecte á l' empresa no tinch de dirlos sino, que per dos rals dona massa. Desgraciadament lo nostre públich ja fá una pila de temps qu' está desganat.

Continuan á Romea las representacions del aplaudit drama de 'n Riera y Bertran «*De mort á vida*» mentres se prepara l' estreno del *Pau Claris* drama històrich de 'n Conrat Roure.

La companyia castellana ha donat á coneixe «*El ejemplo*» obra que té un parentiu molt marcat ab algunas altres representadas ab éxit, y que 'l públich aplaudeix, sens dupte per l' ayre de familia, sense considerar que no es filla del mateix pare.

S' ha posat en estudi l' aplaudit drama «*El cuchillo de plata*» estrenat ab tant éxit al Espanyol.

Al Odeon s' ha estrenat un nou drama «*Entre 'l crim y la virtud ó miserias del feudalisme*». Es d' aquells que fan erissar los cabells, y aquesta obra y la de 'n Piquet sobre l' inundació, fan lo gasto.

A Novedats cada diumenje las zarzuelas del repertori del Tivoli; al Tivoli dramons, y al Espanyol la companyia de 'n Tutau y la Mena fentse aplaudir ab los *Miserables* y ab lo drama «*El ejemplo*».

NOTA. Perque en lo teatro Espanyol s' hi puga estar, s' han tapat totas las persianas, de manera que avuy queda convertit en un teatro d' hivern molt confortable. Aixó y 'l calor natural de la companyia fan que s' hi puga passar una bona vetlla 'ls dijous y una bona tarde 'ls diumenjes.

N. N. N.

FAULA.

Estaba un mico mirant l' enlairat volar d' una águila quan de sote li vingueren moltes ganas d' imitarla.
—«Sembla impossible, digué, que jo que he fet tals hasanyas, no puga llensarme al vol, com los aucellets, com l' águila, Mes ¿Perque no puch volar?»
«Qui me 'n priva si 'n tinch ganas?»
Y passant del dit al fet, vá enfilarse á dalt d' un arbre, y pagant forta brandida com pilota 's llensá en l' aire. Mes quan ja 's creya volant, llavors las forsas li mancan, y ab tal furia en terra cau y vá darse, tal trompada, que may més tingué desitj de volgué imitar al águila.
La moralitat nos diu que, qui puja massa en l' aire, com lo mico, arriba 'l dia en que s' ha de dir «¡Vá caure!»
Polítichs ¿Me volen creure?
—Donchs aprenguin bè eixa faula, SASAC.

LA MONEDA DE L' HISTORIA.

ANÉCDOTAS DE HOMES CÉLEBRES.

Lo doctor Gall, célebre professor de frenologia trobantse un dia á l' aula davant de un numerós auditori, tenia un cráneo á la mà y deya:

—Senyors, jo tenia un amich dotat fins al grau més alt de totas las facultats que 's traduheixen ab las paraulas abnegació, ternura, afecte. Acaba de morir y are 'm cab la ditxa immensa de possehir lo seu cráneo: aquí 'l teniu: consti donchs que 'l mèu amich morint-se m' ha fet un ífavor ínmens, proporcionantme una ocasió ímmillorable per comprobar la mèvas teorías.»

L' amor á la ciencia, al pobre doctor Gall, l' hi feya olvidar l' afecte de l' amistat.

Vaucanson, home de bastant talent rebia en una reunió en que Voltaire s' hi trobava las majors atencions de un princep estranger.

Sabentli grèu fins á cert punt de que 'l princep que l' hi parlava no 's recordés de dir una sola paraula del gran Voltaire, s' acostá á l' orella del eminent filòsof y l' hi digué:

—Lo princep acaba de dirme tal cosa de vos (un compliment molt halagador per Voltaire).

Aquest, menjantse la partida y comprenent la delicadesa del seu company, l' hi respongué:

—Reconech tot lo vostre talent no més que ab la manera ab que fèu parlar als princeps.

Parlant Rossini de un jove compositor que 's distingia per saber cusir en las sèvas óperas trossos tal vegada massa originals, ab trossos robats, digué:

—Té cosas molt originals, y cosas molt bonas: pero las bonas no son originals y las originals no son bonas.

Un dia, 'l mateix Rossini sentia tocar lo piano á Thalberg.

Thalberg fascinava: era pot dirse l' inventor de l' agilitat: lo públich sorprés no sabia com darse compte de que no més que ab deu dits poguessen tocarse tantas teclas.

No obstant, en aquest pianista no hi havia sentiment, ni expressió: lo seu istil era á la música lo que 'l barroquisme á l' arquitectura.

Rossini se 'n reya per sota 'l nás, y després de haverse extingit los grans aplausos ab que Thalberg era rebut, digué:

—Jo escriuré una pessa que Thalberg no la tocará.

Lo pianista digué que si: Rossini improvisá una composició, Thalberg s' assentá al piano, y al arribar á un punt quedá parat, estátich.

—Aixó es inverossimil, digué.

—¿Perqué? preguntá Rossini.

—Perque mentres tinch las mans empleadas una á cada estrem del piano, té de sonar una nota de las octavas del mitj.

Y Rossini rihent s' assentá al piano tocá la pessa, y quan arribá al punt dificultós, donant una cop de nás á la tecla del mitj, mentres ab las dos mans acariciava las dels extrems, digué:

—Mestre, aixó 's fá aixis.

Tothom sab qu' en Joseph Valero, á més de ser un gran actor es un director d' escena molt conciensut.

En aquest concepte tenia sempre barallas ab la guarda-ropia.

Deya l' obra que s' havia de treure un candelabro de plata, 'l treyan de plata Ruolz, y 'l tornava. Tothom

sab que si queya 'l teló ab una vela encesa, y al tornar á alsarse figurava que havia passat una hora, ell procurava que la vela semblés haverse gastat lo que ab un' hora era necessari.

Era minuciós fins al extrem.

Un dia la comedia demanava un pom de veneno que s' havia de beure la dama y l' encarregat de la guarda-ropia, l' hi doná, dihentli:

—Si la dama no vol reventarse que no se 'l begui.

—¿Per quin motiu? preguntá en Valero.

—Perque m' ha demanat vosté un pom de veneno y lo he complert al peu de la lletra, omplintlo d' ácid prussich.

F. NAT.

CANTARELLA.

Al ball nos varem coneixe y ballant estém encare, sols que tú la ballas ampla y jo la ballo molt magre.

C. P.

Lo mèu cor está per tú ruhent lo mateix que brasas, y nena, quan siga cendra tè l dono per la bugada.

C. P.

Tinch á casa un diccionari que no sè per quina feta, s' ha esborrat lo pronom jo y ha quedat lo pronom ella.

Q. C.

Entre jo y lo gran Cervantes vá molt poca diferencia; ell té ideas sense versos y jo versos sense ideas.

Q. C.

ESQUELLOTS.

Aquest dia vá sortir un periódich escrit en catalá ab lo pompós titol de *Lo sigle XIX*.

La fulla no era més que un anunci de la litografia de 'n Riera.

«A tal poble 's fá un ball, deya: s' han imprès ja las invitacions en la litografia de 'n Riera.» «La litografia de 'n Riera es un establiment situat á tal punt.» «En Riera aixó, en Riera alló, etc. etc.»

Quantas cosas no vá descuidarse!

Per exemple, podia dir: «A Romea s' está estrenant ab gran éxit lo drama de 'n Riera *De mort á vida*. Advertencia: en Riera del drama, no es en Riera litógrafo, sino en Riera y Bertran.»

Un altre: «S' han comensat las obras de desvío de la Riera de 'n Malla. Tampoch la Riera de 'n Malla té res que veure ab en Riera litógrafo.»

Dias endarrera estava cremant la barraca de consums del barri d' Hostafranchs.

Está clar: los periódichs diuen certas cosas tant ofensivas sobre 'l ram de consums, que fins las barracas s' encenen.

Lo fret ja 'ns ha dit: «Aquí estoy yo.»

Y 'ls barcelonins han despenjat la capa y 'ls abrichs y l' han rebut, tal com se reb al fret: ab lo cap cubert y l' embós finsals ulls.

L' altre dia un nen s' estava tirant aygua calenta dintre de una peixera.

—Noy ¿qué fás? vá preguntarli la seva mare.

—Mudo l' aygua dels peixos ¡pobrets! Devian patir més ab aquella aygua tant freda!...

S' ha acabat d' obrir una fonda titulada *Fonda nova de Espanya* en la Rambla de las Flors, cantonada al carrer del Hospital, en lo local mateix ahont hi havia avants la *Fonda Catalana*.

Pero aixis com lo titol es diferent, es diferent l' amo, y molt diferent lo tracte. Jo crech que la nova fonda farà molta bondat.

Pèl moment puch dirlos que 'l diumenje passat ván darnos un ápat molt satisfactori, y que si tractan á tothom com ván tractarnos á nosaltres, haurán d' aixamplar lo local.

L' altre dia vaig veure en un periódich que vá enviarse pèl corréu una caixa de 100 pildoras, y que no més ván arribarne 20 al seu destino.

¿Qui 's vá pendre las 80 que faltavan?

Los empleats de corréus tant mateix tenen un ventrell de bronze.

Sembla que ja s' ha realisat la pelegrinació de dos ó trescents neos á Jerusalem.

Recomano á n^o en Candi que fassi un nou himne basat ab aquell ditxo, que sembla fet expressament pels neos.

«Jerusalem, Jerusalem, com més aném, menos valém.»

Hem tastat los cigarros d'estanch que valen un ral. Opinió facultativa:
«Constitueixen un veneno de lujo: matan pero més lentament que 'ls altres.»

Al Ajuntament sempre surten noves invencions. Dias endarrera vá presentarse un dictamen sobre la confecció de *trajes de fuego*, paraulas textuales. Ab aquests trages qui 's crema es la gramática.

Segons totas las noticias lo tifus vá molt de baixa. Ja era hora.
En cambi, per consol de l' humanitat poruga, s' está desarrollant la verola, qu' es un contento.
La mort, complascent ab los homes, per major varietat cambia sempre d' emissaris.

Un robo curiós:
A l' iglesia de Sant Jaume, á las onze del dematí, poch després de haverse terminat un ofici de cos present, vá desapareixe la corona de plata que duya l' imatge de la Verge del Carme.

Conjeturas de un periódich: «Aquest robo es molt atrevit: per apoderarse de l' alhaja, l' lladre havia d' enfilarse á l' ara del altar, sense que se n' adonessin las moltes personas que 's trobavan á l' iglesia.»

«Que volen que 'ls digal!
Jo crech que si miran al peu de l' imatge trobaran un pilot de plata informe. Jo opino que la corona s' ha fós ab lo calor fervorós de la devoció pública!

Las obras del Ajuntament acostuman á inaugurarse per medi de un tech.

O sino que parlin los pous de Moncada.
Los concejals menjan y Barcelona paga.

La Companyia Catalana general de Crèdit, al encarregar-se del desvio de la Riera de n' Malla, ho ha fet millor. En lloch de gastarse dos mil pessetas en champagne y puros, ha entregat aquesta cantitat al arcalde perque la distribuixi als obrers sense feyna.

Un aplauso á la Societat catalana general de Crèdit.

Un nou Otello ha sortit á Barcelona ab motiu de l' assassinat ocorregut en las Barracas de Sant Antoni.

Ja son coneguts los detalls de aquest crim horrorós. Una dona que 's tanca á casa seva, temerosa de un atropello. Lo marit que s' introduheix á la casa vehina, per passar á la de la seva dona per la finestra del pou; y luego una lutxa desesperada, dos tiros de pistola y una gabinetada al coll de la infelís esposa.

Una criatureta de vuit anys, filla d' aquest matrimoni hagué de presenciar la horrible escena.

Lo nou Otello ha caigut en mans de la autoritat, y á horas d' are s' está embrutant paper sellat á tota pressa.

La gitana y l' portugués.

Ab aquest titol se podria escriure una novela picaresca.

La gitana l' invita á dirli la bonaventura y l' portugués qu' era un mariner s' hi deixa caure.

Ván á l' iglesia de Santa Maria, la gitana l' hi fá deixar los quartos sobre l' banch, y en lo moment d' acabar, los quartos havian desaparecut.

Are falta saber, si la gitana l' hi vá dir:

«Te adoraré una rubia, tendrás doce hijos, y te robarán cincuenta duros.»

Lo portugués anava per bona-ventura y vá sortirli mala-ventura.

Ja no l' hi falta més que dir:—Gitana, si me devuelves los quartos, te perdono la vida.

Dias atrás vá pujarse l' pá.

Y are ultimament s' ha pujat lo petróleo.

—¿No hi ha cap llum que 'ns guíhi entre mitj de aquesta pavorosa crisis?

No, ni un mal quinqué: y ben mirat es millor. Per queure miserias, més val quedarse á las fosques.

EPÍGRAMAS.

Cridant deva una criada:
—Molt m' enfada D. Bernat,
perque diu que soch pesada
y ningú may m' ha pesat.

F. Ll. y B.

—De quin ruch será l' bram fort
que se sent? digué la Clara,
y en Pau vá dir desde l' hort:
—Es del burro de ton pare.

B. B.

—En sa carla Senyor Bons,
si es que mal no 'u vaig llegir,
m' enviava molts petons:
vaig mirar per tots cantons
y 'ls petons no ván sortir.

C. R.

—Lo qui un ral may tenir logra,
tots los mals pot dir que t'è.
—No pás si 's manté soltè,
que l' hi falta l' de la sogra.

R. ARÚS ARDERIU.

QUENTOS.

Entre un coix que demanava caritat y un xato que l' hi dona dos quartos:

—Germá, diu lo pobre: que Déu l' hi conservi la vista.

—¿Perqué la vista y no las camas? pregunta l' xato.

—Perque ab las camas esgarradas podria valerse com jo de los crossas; mentres que si la vista se l' hi escursava, no podria dur ulleras per falta de nas.

Un butxi tractava de consolar á un reo condemnat á mort y á punt de pujar al patibul.

—No tingas por, tonto l' hi deya: mira, l' pal es com moltes cosas: de lluny fá frenta; pero de prop no es res.

Hi ha un tipo que ha arribat á ferse célebre per las moltes pallissas que ha rebut.

Y no obstant ell se figura capás d' espantar al mon, y vá sempre pel carrer ab un gran garrot á las mans.

—Mirate'l, deya un conegut; mirate'l que va tibit: qualsevol se creuria que no hi ha valent per ell, y ab lo bastó á la má no sembla sino l' imatge de Sant Llorens.

—¿Perqué?

—Es molt senzill: perque porta l' instrument del seu martiri.

Dos amichs viatjavan dintre de una diligencia y un d' ells s' adormí; al cap de un moment roncava y després de dos horas se despertá.

—¿Ahont som? preguntá fregantse 'ls ulls.

—Uy! l' hi contestá l' seu company: al menos ja estém tres lleguas lluny d' aquí.

—Com s' enten?

—Si home; del puesto ahont t' has posat á pesar figas.

En una reunió:

Un jove senyala á un senyor vell á un seu amich, y l' hi diu ab tó de burla:

—Mira quin tipo.... ¡fá una cara d' idiota!

—Qui vols dir?

—Aquell.

—Es lo meu pare.

Sorpresa del interpellant; pero al instant se sorti del pas dihent:

—Vés qu' es particular: lo meu pare encare sembla més idiota que l' teu.

A una dona mundana, li preguntavan:

—Déu tenir vint anys Celestina.

—Justos.

—¡Ah! L' edat del or....

—Si.... del or; pero tambe s' atmeten bitllets de banch.

Un autor francés ha escrit un llibre pintant lo carácter y las costums del gat.

Parlant del carácter independent d' aquest animal doméstich, diu:

«Sab guardar tant bè l' rango que l' hi correspon, qu' encare queda per averiguar si primitivament lo gat va ser admés á la casa del home, ó l' home á la casa del gat.»

S' alabava un fulano de que 'ls individuos de la seva familia envellian molt y deya:

—Lo meu avi va viure vuitanta dos anys. Un meu oncle n' ha viscut setanta nou; un altre oncle 'n te setanta sis y encare va fort, y l' meu pare que ja fá quaranta anys que va caure de cap á un pou, avuy si fós viu, ne tindria noranta quatre.

En un restaurant, un estudiant de medicina demana un bifech, y l' hi serveixen; pero molt petit.

—Noy, digué dirigintse al mosso. Torna aquest plat á la cuina, y digas que l' bifech que demano es per un estudiant de medicina, que está radicalment renyit ab la homeopatia.

Referintse á la noble virtut del agraument deya un:

—Hi ha personas que sempre 's recordan de un servey.

—Si, contestava un pessimista: no se 'n recordan quan l' han rebut; pero se 'n recordan sempre quan l' han prestat.

TRENCA-CAPS.

XARADAS.

I.

Lo pá m' agrada que sigui
ben bè primera y segona;
tercera y primera es falta
que sols pots trobar en l' home.
Lo tot en totas las casas
trobarás de Barcelona,
y escrit en aquest periódich
trobarás en lletras grossas.

XARRANCA.

II.

En lo carrer de la Cera
un total á la Ramona
li deya que lo segona
lo trobaba molt primera.

AFRICA Y LERDOXELA.

MUDANSA.

Mala tot t'è la qu' es lletja;
tot totas las cosas tenen,
y tal t'è un joch que veurás
s' juga ab molta frecuencia.

XARINOLA.

ANAGRAMA.

Las primera hi ha en las casas
segona fá la cuynera,
y molts empleats avuy
estich segú fan lereeras.

XATOPETIT.

COMBINACIO NUMÉRICA.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Sustituir los pichs ab números, de modo que multipliquats vertical, horisontal y diagonalment resultin tots los productos iguals á 15,130.

J. SUST Y G.

COMBINACIO SILÁBICA.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Sustituir los pichs ab sílabas de modo que llegidas vertical y horizontalment digan; la 1.ª ratlla lo nom de una nació; la 2.ª lo nom de una novela y la 3.ª lo nom de una ciutat célebre.

MANADITS.

TRENCA-CLOSCAS.

Guimerá, Riudecanyas, Tivisa, Llers, Arboll, Oliana, Solivella, Porrera, Argentera.

Posar aquests noms en columna de modo que las primeras lletras donguin lo nom d' un poble de Catalunya.

APRENENT DE PORTA.

GEROGLIFICH.

Por Lov ta
LIK MI

AIXORAMSUT.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NÚMERO.

1. XARADA 1.^a—Castelltersol.
2. IDEM 2.^a—Rapé.
3. SINONIMIA.—Malla.
4. MUDANSA.—Dora, hora, mora, nora.
5. TRENCA-CLOSCAS.—Victor Balaguer.
6. GEROGLIFICH.—A caball regalat no li miris lo pel.

ALMANACHS AMERICANS DE PARET.

AB XARADAS, EPÍGRAMAS, ENDEVINALLAS Y FINIS GUIATS PER LAS QUINERAS.

Gran asurtit per tots los gustos y totas las fortunas. Dibuxos variats, cromos perfectes, incrustacions d' or, formas distintas y elegants, tamanyos de totas classes y preus baratissims, desde 2 rals fins á 18. Tot aixó ho trobaran en la llibreria de n' Lopez, Rambla del mitj, 20. Vajin á veure 'ls y se convencerán que no exagerém.

VENTA AL POR MAJOR Y MENOR. Als corresponents s' otorgan grans rebaixas.

Barcelona: Imp. de Lluís Tasso, fill, Arch del Teatro, 21 y 23.